

XXXXXXX

Brussel, 7 september 2023

Geachte,

Betreft : uw verzoek om individueel advies van 14 juli 2023

Wij danken u voor het belang dat u hecht aan de Federale Deontologische Commissie door haar preventief te raadplegen over een specifieke deontologische kwestie die zich binnen uw kabinet zou kunnen voordoen.

De Commissie heeft uw vraag om individueel advies van 14 juli 2023 over een van de leden van uw Strategische Cel ontvangen en onderzocht. Meer bepaald vraagt u in uw hoedanigheid van XXX of het verenigbaar zou zijn mocht XXX worden benoemd als voorzitter van de raad van bestuur van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) en een (deeltijdse) functie als adviseur binnen uw kabinet bekleden.

Ter inleiding zij erop gewezen dat een individueel advies vanwege de Commissie louter betrekking heeft op het verzoek zoals dat werd verwoord en uitgaat van de informatie-elementen in het verzoek zelf. De Commissie is niet bevoegd om de feiten die haar ter beoordeling worden voorgelegd uit eigen beweging te verifiëren.

Met name gaat de Commissie uit van de volgende elementen: XXX is statutair ambtenaar die vanaf juni 2022 bij u is gedetacheerd als strategisch adviseur "veiligheid & beveiliging", verantwoordelijk voor energierisico's en -crises (met name noodplannen voor gas, elektriciteit en olie, maar ook de beveiliging van kritieke energie- infrastructuur). Hij werd ook benoemd tot regeringscommissaris bij XXX. Hij is gedetacheerd naar uw kabinet vanuit XXX waar hij meer dan 16 jaar heeft gewerkt aan nucleaire veiligheid en beveiliging.

Rekening houdend met de vele intensieve opdrachten en taken van ministers is zeker stevige vakkennis en de beste ondersteuning van de minister nodig onder de vorm van beleidsondersteunend technisch/ juridisch advies door bekwame en ervaren experts. Wij begrijpen dat XXX beschikt over vaardigheden, ervaring en expertise in het bevorderen van de (nucleaire) veiligheid van ons land, zowel binnen uw kabinet als binnen XXX. U wenst te weten of U zijn detachering kan verderzetten mocht hij geroepen worden tot een nieuwe functie als voorzitter van de raad van bestuur van het FANC.

U baseert uw verzoek op artikel 4, § 1, tweede lid, van de wet van 6 januari 2014, dat bepaalt dat *“de Commissie ook adviezen kan uitbrengen, op verzoek van een minister of van een staatssecretaris, over een specifieke situatie van deontologie, ethiek of belangenconflicten die hem betreffen”*. De vraag om advies gaat uit van uzelf, die dient een overweging te maken of u betrokkene kan in dienst houden als kabinetsmedewerker. Het verzoek is ontvankelijk.

In advies nr. 2022/1 van 20 december 2022 (advies op eigen initiatief aangaande de belangenconflicten die voortvloeien uit het cumuleren van openbare mandaten en ambten, wat hier duidelijk het geval is) heeft de Commissie de notie belangenconflict als volgt gedefinieerd:

“Als gepaard gaand met een belangenconflict kan worden bestempeld de situatie waarin de onpartijdigheid en de onafhankelijkheid van wie een openbaar ambt of mandaat uitoefent dat wordt gekenmerkt door het nastreven van het algemeen belang in het gedrang zouden kunnen komen door uiteenlopende belangen, in het verleden of in de toekomst, al dan niet persoonlijk, die verband houden met de uitoefening van een ander openbaar ambt of mandaat dat, geografisch, materieel of tijdelijk, de onafhankelijke en onpartijdige uitoefening van voormeld ambt of mandaat verstoren, beïnvloeden of zouden kunnen beïnvloeden, of de schijn daarvan zouden kunnen wekken.”

In hetzelfde advies onderscheidt de Commissie structurele en occasionele belangenconflicten:

“Belangenconflicten kunnen structureel zijn, wanneer zij vrijwel automatisch voortvloeien uit de gelijktijdige uitoefening van de betrokken openbare ambten en/of mandaten, ongeacht het gedrag van de overheidsmandataris en de betrokken vergoeding. Zij kunnen ook door een combinatie van omstandigheden ontstaan [occasionele belangenconflicten], wanneer zij verband houden met actuele gebeurtenissen, met uitzonderlijke of bijzondere omstandigheden, met de persoonlijke situatie of met het gedrag van de houder van de openbare ambten of mandaten.”

Bovendien stelt de Commissie in haar advies nr. 2023/3 (advies op eigen initiatief aangaande mobiliteit tussen publieke en private sector, met het oog op het vermijden van belangenconflicten - “draaideuren”) met betrekking tot de overstap van een overheid naar een andere dat *« aangezien in beide gevallen het algemeen belang vooropstaat, er in principe minder gevaar is voor belangenconflicten. De Commissie acht het niet uitgesloten dat het in de praktijk toch anders kan zijn (bijv. bij de overgang van beslissingsorgaan of kabinet naar een controle-instantie, audit) »*.

In haar advies nr. 2023/3 over draaideuren oordeelde de Commissie dat de overgang van een kabinet naar een toezichthoudend orgaan een risico op belangenconflicten met zich meebrengt. Deze vaststelling is *a fortiori* van toepassing op de gelijktijdige uitoefening van een beleidsbepalende functie binnen een kabinet en een toezichthoudende functie die (ten minste gedeeltelijk) dezelfde domeinen bestrijken.

Op grond van de informatie waarover zij beschikt, stelt de Commissie vast dat XXX door zijn functie als strategisch adviseur "veiligheid en beveiliging" binnen uw kabinet, in het bijzonder verantwoordelijk is voor de beveiliging van kritieke energie-infrastructuren. Welnu, op basis van artikel 15bis van de wet van 15 april 1994 betreffende de bescherming van de bevolking en van het leefmilieu tegen de uit ioniserende stralingen voortspuitende gevaren en betreffende het Federaal Agentschap

voor Nucleaire Controle, is het FANC belast met de controle van de verplichtingen van een nucleaire exploitant met betrekking tot een kritieke infrastructuur zoals die voortvloeien uit de bepalingen van de wet van 1 juli 2011 betreffende de beveiliging en de bescherming van de kritieke infrastructuren en haar uitvoeringsbesluiten. Door gelijktijdig de functie van strategisch adviseur in het kabinet en die van voorzitter van de raad van bestuur van de FANC uit te oefenen, zou XXX een invloed kunnen uitoefenen op het beleid ten aanzien van nucleaire exploitanten met betrekking tot kritieke infrastructuren, terwijl hij voorzitter zou zijn van de raad van bestuur van de instelling die op onafhankelijke wijze toezicht moet houden op deze exploitanten.

Hieruit leidt de Commissie af dat *in casu* de cumul van voormelde functies onvermijdelijk aanleiding zal geven tot een *structureel belangenconflict*.

Voor *structurele belangenconflicten* heeft de Commissie in voornoemd advies preventieve maatregelen aanbevolen. De Commissie stelt vast dat er geen onafhankelijk orgaan is dat over structurele belangenconflicten van kabinetsleden gaat, en dat daarover binnen het kabinet of de kabinetten evenmin een bijzonder reglement van kracht is. Het feit dat XXX overweegt om in geval van benoeming nog slechts deeltijds op uw kabinet actief te zijn, doet geen afbreuk aan het bestaan van dat structureel belangenconflict, en verhoogt de schijn van belangenconflicten.

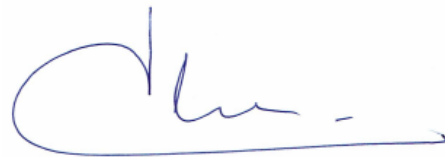
Concluderend meent de Commissie dat het onmogelijk is dat een strategisch adviseur “veiligheid en beveiliging” op uw kabinet deze functie - zelfs deeltijds - blijft uitoefenen indien de betrokkene voorzitter van de raad van bestuur van het FANC zou worden.

In uitvoering van artikel 20, § 3, tweede lid, van voormelde wet, dienen we u nog te vragen of u ermee instemt het advies anoniem bekend te maken op de website van de Commissie.

Met de meeste hoogachting,

Françoise Tulkens
Voorzitster

Luc Willems
Ondervoorzitter